МІСІОНАР

4 ЛИПЕНЬ 1992

РІК ЗАСНУВАННЯ 1897

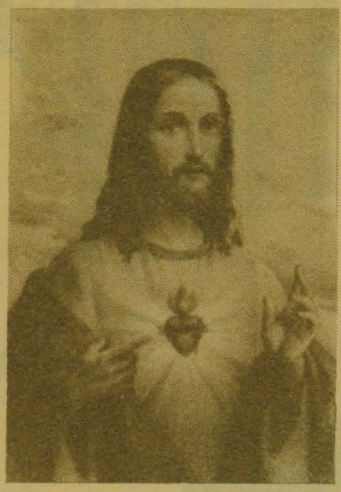

О, Серце, що так дуже полюбило людей...

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ ДЛЯ ЧЛЕНІВ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ.

О, божественне Серце Ісуса! У злуці з тим наміренням, з яким Ти на землі віддавав славу Богові і тепер щоденно віддаєш в Пресвятій Тайні Євхаристії, жертвую Тобі через Непорочне Серце Пречистої Діви Марії всі свої молитви, справи, слова, думки й терпіння нинішнього дня у винагороду за всі зневаги, образи і кривди завдані Тобі.

Жертвую їх особливо за святішого Отця Папу римського, за святу Церкву, за навернення грішників і у всіх намірениях Апостольства Молитви, призначених на цей місяць і на сьогоднішній день.

Пресвяте Серце Ісуса і Марії, спомагайте св. Церкву і Україну!

Святий Йосифе Покровителю і Заступниче приятелів Ісусового Серця, моли Бога за нас.

Святий Архангеле Михаїле, св. Миколає, св. Володимире, св. Йосафате, Заступники України, моліть Бога за нас.

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА ЛИПЕНЬ

о. Тарас Олійник, ЧСВВ

Загальне: ЩОБ ЗАХИСТ СЕРЕДОВИЩА ОСНОВАНИЙ НА ПОШАНІ ДО СТВОРЕНОГО УВІЙШОВ У ХРИСТИЯНСЬКУ ДУХОВНІСТЬ.

Мова про екологію, про захист природнього середовища, без якого не можливо жити людині.

Модерна людина користолюбна, шукач наживи, довела до страшного забруднення землю, води й повітря. Наш Чорнобиль - знак і пересторога, що змушує людину замислитись і серйозно захищати земську оселю. Ця аварія, наявний вияв, що занечищення дійшло вже до крайності.

Причина такого забруднення й отруєння природи одна: немає любові до життя! А без любові неможливе життя.

(Закінчення на 7 сторінці).

Місіонар Пресвятого Ісусового Серця

ЄПИСКОП ІНОКЕНТІЙ ЛОТОЦЬКИЙ

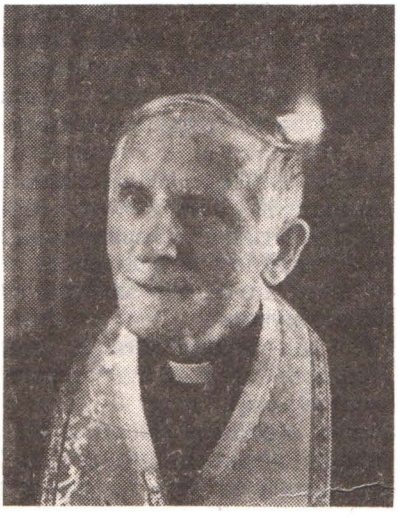

Народився 3 листопада 1915 року у Старих Петликівцях Бучацького р-ну Тернопільської області.

У 1928 р. вступає до гімназії оо. Василіян у Бучачі, а у 1932 р. вступає до новіціату оо. Василіян у Крехові.

8 серпня 1937 р. складає вічні обіти в Добромилі, а 24 листопада 1940 року приймає св. тайну Священства з рук Ісповідника віри Преосвященного Павла Гойдича (ЧСВВ) в Оломунці.

У січні 1941 р. виїжджає до Відня для дальших студій, які закінчуються захистом докторату у 1944 р. В 1946 р. виїжджає до Америки, де в 1951 р. обраний протоігуменом Отців Василіян в Америці. У 1963 р. назначений консультором Генеральної капітули оо. Василіян у Римі. У грудні 1980 р. іменований папською буллою єпископом єпархії св. Миколая в Чікаго, а в березні 1981 р. приймає єпископські свячення у Римі з рук Ісповідника віри Кардинала Йосифа Сліпого, єпископа Василя Лостена і єпископа Ніла Саварина.

"ДОСЛІДЖУЙТЕ САМИХ СЕБЕ, ЧИ ВИ У ВІРІ" *(2 Кор. 13.5)*

Проповідь, виголошена Владикою Інокентієм Лотоцьким (США) у Крехові на "Теплого" Миколая, травень 1992 року

"Оце перемога, яка перемогла світ, віра наша" (1 Йо.5,4).

Дня 22-го травня 1934 року обитель Отців Василіян у Крехові була свідком небуденного торжества. На цей Свят-Миколаївський відпуст прибуло тоді приблизно сорок тисяч віруючих - українських прочан.

Погода була ідеальна, численні липові дерева вкриті свіжим листям, народ на цій площі цілу ніч молився і співав релігійні пісні, духовні отці постійно слухали сповіді. Святої пам'яті Владика Йосафат Коциловський, ЧСВВ - Ісповідник Віри, маєстатичним голосом співав увечері урочисту Вечірню з Литією, а наступного дня служив Архиєрейську Божественну Літургію. Молоді новики, кандидати до священичого стану (між ними був і я) співали псальми і стихири. Наші душі були овіяні євангельським щастям і неземною радістю. Це було п'ятдесят вісім років тому...

У квітні минулого року Боже Провидіння дозволило мені після довгого півсторіччя відвідати цей Крехівський монастир. Увійшовши до церкви і до монастиря, я побачив жахливу руїну, заподіяну безбожним більшовицьким урядом. Пригадалися мені слова Господнього псальмопівця: "Боже, увійшли погани в твою спадщину, сплюгавили храм твій святий" (Псал 79,1). Моє серце стиснулося з надмірного болю, з очей почали спливати гіркі сльози, - я плакав так, як пророк Єремія - над мурами зруйнованої єрусалимської святині.

Як ціла наша Українська Католицька Церква, так і ця церква й цей монастир у Крехові, постійно відновлюються, новіціят оживлений сотнею кандидатів до чернечого і священичого стану, і побожний народ щотижня спішить до цієї святині на святочні богослуження. Ми бачимо, що якнайщедріше благословення неба сходить на нашу Українську Церкву, а це тому, що вона в Західній Україні сорок п'ять років несла важкий хрест переслідування.

Наш Божественний Спаситель виразно і ясно заповів, що Його Правдива Церква буде переслідувана: "Переслідували мене, переслідуватимуть і вас", - каже Христос Господь (Йоан 15, 20). "Та все те робитимуть вам за моє ім'я" (Йоан 15,21). Вороги Божі переслідують християн лише тому, що християни люблять Христа і щиро, вірно служать Богові. Своїм терпінням за віру, за приналежність до Христової Церкви християни свідчать, що Христова наука є правдива та що Христос є Предвічним Богом, Царем Всесвіту і Його царюванню не буде кінця. На наших вірних також сповнилися слова Христові: "Ви приймете силу Святого Духа, що на вас зійде, і будете моїми свідками в Єрусалимі, у всій Юдеї та Самарії й аж до краю землі" (Діяння Ап. 1,8).

Кинувши погляд на історію нашої Української Церкви, ми бачимо, що вона - є Церквою мучеників та ісповідників віри. Бо в минулих сторіччях, передовсім же, в цьому двадцятому сторіччі, наші ієрархи, наші священики, наші ченці та черниці і тисячі наших віруючих мирян безстрашно визнавали святу віру. За Христову віру вони терпіли тюрми, заслання, знущання і справді диявольські каторги Дантівського пекла. А цих ісповідників і мучеників так багато, що наш покійний Патріярх Блаженніший Отець Йосиф, промовляючи до отців, зібраних на Ватиканському Соборі в Римі, сказав: **"Наша батьківщина вкрита горами трупів і зрошена ріками крові".**

Справді, наша Українська Католицька Церква є Церквою мучеників, Церквою "свідків крові", пролитої за Христа і Його правду.

То Церква героїв віри. Ось вам кілька прикладів із наших часів. Слуга Божий, Митрополит Андрей Шептицький два рази звертався до Вселенського Архиєрея Папи Римського з проханням, щоб він поблагословив його на смерть за віру, за Церкву Христову і за наш нарід. Покійний Митрополит Андрей бажав умерти за Христа і за Христову Церкву.

Перемиський Владика Йосафат Коциловський, ЧСВВ, ув'язнений

польськими комуністами і виданий більшовикам у 1946-у році, просив Папу Пія XII, щоб він делегував його на смерть за "З'єднання Церков". Він також готов був умерти за святу віру. Він хотів терпіти і вмирати за вірність Церкві, і Господь вислухав його прохання - він помер як мученик за Христа.

Коли комуністичні слідчі намовляли Блаженнішого Отця Йосифа, щоб він перейшов на службу Російській Православній Церкві, і за це обіцяли йому свободу з різними привілеями і церковними гідностями, він завжди мав одну і ту саму відповідь: "Або я вільний з моєю Церквою, або нехай Господь прийме мою душу". Він готов був віддати своє життя за вірність святій Церкві.

Івано-Франківському Владиці Григорієві Хомишину на переслуханні в київській тюрмі безбожний слідчий поставив питання: "Що ви робили б, якби ми випустили вас з тюрми на волю?". Владика спокійно відповів: "Я робив би те саме, що я досі робив. Я боровся б проти вас, бо я - слуга Ісуса Христа, а ви - вороги Його". Владика Григорій віддав своє життя за віру.

Подібна була відповідь слуги Божого Владики Павла Гойдича, ЧСВВ, ісповідника і мученика. В тюрмі біля Праги совєтський військовий достойник запевняв Владику, що його зараз звільнять, якщо він відречеться своєї Церкви й очолить російську православну церкву в Чехословаччині. Відповідь Владики була гідна Христового ісповідника: "Я не можу цього зробити, бо це був би великий гріх супроти Бога, це була б зрада присяги Святішому Отцеві, це була б зрада Церкви, заперечення мого сумління і знищення довір'я тих, хто терпить за віру, яку я проповідував." Владика Гойдич помер за цю віру святу.

Апостольський візитатор Петро Вергун знав, що більшовики запроторять його в тюрму. Ще перед ув'язненням він заявив: "Як душпастир я мушу бути готовий навіть віддати життя за свої вівці". Так і сталося.

Ми могли б навести численні приклади геройства наших душпастирів і наших вірних, які сміливо визнавали святу віру і святу любов до Ісуса Христа. Тут між нами є сьогодні присутні Владики, священики і вірні, які не завагалися терпіти за Христа, за Церкву, за Євангельську правду, за любов і за одноту тияри. Ми, українці, розкинені по цілому світі, в пошані клонимо перед ними свої голови. "Церква Твоя, Господи, по цілому світі, немов багряницею прикрашена кров'ю Твоїх мучеників", - співаємо на Повечір'ю. Правдива Христова Церква ніколи не піде на співпрацю з безбожниками! Правдива Христова Церква піде радше на хрест, але ніколи не зрадить Христової Правди!

Каже Христос: "Вас ненавидітимуть усі за моє ім'я, але хто витримає до кінця, той спасеться" (Мат. 10, 22).

Завдяки терпінням і крові наших українських ісповідників і мучеників наша Церква в Західній Україні пережила жорстоке переслідування. Її засудили були на смерть, вона дала себе розп'яти на хресті, але не зрадила Бога. Сьогодні увесь християнський світ заговорив про нашу Церкву, її геройство викликало подив у цілій Вселенські Церкві, а її терпіння і невинно пролята кров прикрасили Христову Церкву світлим ореолом мучеництва.

Наша Церква живе, зростає, має багато духовних провідників, її молодь горнеться до духовного стану. Ідейні юнаки студіюють святу богословію в епархіяльних семінаріях, є багато покликань до чернечих чинів і згромаджень.

"Кров мучеників є насінням християн", - писав на початку третього сторіччя християнський апологет Тертуліян. Після кожного переслідування Христова Церква стає сильнішою. "Ви приймете силу Святого Духа, що на вас зійде, і будете моїми свідками", кличе наш Спаситель (Діяння 1, 8). "Вашими терпіннями за мою правду ви свідчитимете перед цілим світом, що Я - Бог, що моя істина перебуває повіки", каже Христос. "У світі страждатимете. Та бадьортеся! Я бо подолав світ" (Йоан 16, 33). Сили пекла ніколи не подолають Христового Царства на землі! "Оце перемога, яка перемогла світ: віра наша" (1 Йоана 5, 4). Віра дає силу, мужність, відвагу терпіти за правду.

Як християни, ми маємо завжди жити вірою. Святий Павло кличе в посланні до Колосян: "Перебувайте у вірі" (1,23), а до християнської громади в Коринті він пише: "Чувайте, стійте у вірі, будьте мужні, кріпіться" (1 Кор. 16, 13). Віруючий християнин має бути готовий навіть віддати своє життя за віру, бо каже наш Спаситель: "Кожний, хто визнає мене перед людьми, того і я визнаю перед моїм Отцем небесним. Хто ж мене зречеться перед людьми, того і я зречусь перед Отцем моїм небесним" (Мат. 10, 32-33).

На площі перед базилікою святого Петра в Римі, недалеко від того місця, де за жорстокого Нерона римляни розпинали християн на хрестах, і де Нерон мав сказати: "Як я справлюся з цими християнами, то світ навіть не буде знати, що християни жили на землі", на тому місці пишається сьогодні величавий обеліск із написом: "Христос перемагає, Христос рядить, Христос приказує".

Подібно, як у Римі, так і в усіх містах, де безбожники ще недавно кричали, що Бог помер, що Христос є містичною постаттю, що немає неба ані пекла та що християнська релігія зникне з лиця землі, сьогодні в тих містах Христос Цар тріумфує і царює в людських душах, освячених Божою ласкою.

Накінець дозвольте мені згадати один приклад живої віри. Наш віруючий українець - батько, несправедливо засланий на Сибір, після років важкої праці в голоді і холоді, вмирав. Біля нього сидів вірний його друг. Умираючий батько останками сил підніс хрестик, який висів на його грудях і тихим голосом промовив: "Друже, бачиш цей хрестик? Як я умру, візьми його, і якщо повернешся на рідну Україну, передай його моєму синові, якщо він іще живий, і скажи йому, що я носив цей хрестик на грудях ціле своє життя, і він був для мене одинокою розрадою в терпіннях. Скажи йому, що я залишаю цей світ з цим хрестиком на грудях, і скажи йому, щоб він носив цей хрестик і щоб він ніколи - ніколи не вирікся святої віри". Це були його останні слова. І це була найкраща проповідь дорогого батька, ревного християнина, героя віри.

Будьмо вірні Христові. Будьмо ревними, побожними, віруючими християнами. Христос бажає бачити в нас сильну, живу, діяльну віру. Ми маємо бути християнами завжди, всюди - в церкві, вдома, при праці, на забаві, кожного дня в тижні. Ми маємо цікавитися справами віри, читати релігійну літературу, щоб краще Христа пізнати, щоб Його більше полюбити і ревніше Його наслідувати. Таким способом ми будемо немов "другими Христами".

Ісус Христос говорить: "Вогонь прийшов я кинути на землю - і як я прагну, щоб він уже розгорівся" (Лука 12, 49). Христос Спаситель бажає, щоб вогонь віри і любові постійно горів у наших душах. Життя з віри принесе нам мир, щастя і задоволення. З живою вірою в серці нам буде

легко покидати цей світ, коли Бог покличе нас до себе, бо за життя з віри ми одержимо вічне, щасливе, блаженне життя в оглядданні безконечної Божої Краси.

Тож звертаюся до вас словами апостола Павла: "Досліджуйте самих себе, чи ви у вірі" (2 Кор. 13, 5), "Чувайте, стійте у вірі, будьте мужні, кріпіться" (1 Кор. 16, 13). Амінь.

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА ЛИПЕНЬ

(Закінчення. Поч. на 2 сторінці)

Скрізь зустрічаємо захисників рослин, звірят, повітря. Це переважно молоді, ідейні люди. Тут криється небезпека ще більше спотворити природу, відхиливши її від мети, яку їй надав сам Вседержитель Творець. Це звичайно позитивісти, та матеріалісти, які не шукають віри, так обожнюють природу. Вони, говорять навіть про якусь нову, нехристиянську еру. Цей похвальний напрям захисту середовища треба християнізувати.

А головний зміст є в тому, щоб ті захисники природи ставились до середовища по-християнському; бо тільки християнин, який вірує, що земля і все що на ній - віддано для життя людині, належно шанує і захищає природне середовище. Так і треба по-християнському одухотворити оте велике намагання екологістів врятувати землю й життя на ній.

Саме так і треба розуміти це намірення, щоб захисники середовища ставилися до оточення з любов'ю й пошаною, як до створіння Божого.

Місійне: ЩОБ ДУШПАСТИРСТВО, ЯКЕ ЗАЙМАЄТЬСЯ ТУРИЗМОМ, СПРИЯЛО ЗМІЦНЕННЮ ЗВ'ЯЗКІВ СОЦІАЛЬНОЇ Й ХРИСТИЯНСЬКОЇ СОЛІДАРНОСТІ.

Наше: ЩОБ УСІ УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ СПРИЯЛИ ЛЮБОВІ, ЯК ЗНАКУ ГРЯДУЧОГО БОЖОГО ЦАРСТВА.

Преосвящені Владики в Крехівському Новіціяті.

о. Дам'ян Богун, ЧСВВ

ВАСИЛІЯНИ - ВАСИЛІЯНКИ

Святий Василій жив у четвертому столітті (329 - 379) після Христа. Називаємо його Великим. Великий не за ростом, а за талантом, наукою, яку нам залишив, обороною Христової віри, яку передав нам. Тим переріс своїх сучасників. Справді став Великим. Хоч є його сучасники, яких також можна б назвати Великими. Такий є александрійський архиєпископ Атаназій Великий (373р.), який довше жив від св. Василія, бо 74 роки він був учасник першого вселенського собору в Нікеї 325 р. Він залишив нам також глибокі повчання в обороні християнської віри проти напастей єретика Арія. Він найважніші правди віри зібрав у коротеньких реченнях, які називаємо символом віри. Така пам'ять по нім лишилася в Католицькій Церкві, але ті його повчання, звичайно, лежать у великих бібліотеках. Але пам'ять про святого Василія не в книжках у бібліотеках, а живе в людях, які називають себе василіянами та василіянками. Ті називаються василіянами, бо служать Господу Богу згідно з правилами, які написав св. Василій. Василіянки нав'язують свій початок з св. Макриною, сестрою св. Василія В., яка із матір'ю Емілією почала жити відокремленим від світу життям над рікою Іріс, біля Аннезі, в провінції Малої Азії - Понті. Біля них поселились і інші дівчата, які бажали такого ж способу життя. Під проводом св. Макрини вони вели життя молитви і праці, придержувалися приписів та вказівок, які вона уложила. Недалеко від них поселився і св. Василій. Скоро знайшлись однодумці і так зароджувалось те життя, до якого заохочував Христос: "Хочеш бути досконалим, іди, продай, що маєш, дай бідним... і йди за мною" (Мт. 19, 21), "Як хто хоче мене наслідувати, нехай відречеться себе самого, візьме хрест свій і йде за мною" (Мт. 16, 24). Та хто не покине батька, матері, сестри і брата, не може бути моїм учнем. Там вони молилися, працювали і студіювали святе Письмо. Із слів Ісуса Христа та з Апостольських листів св. Василій вибрав те, що і як у тім житті треба робити. щоб здобути християнську досконалість. Так повстали правила життя, які називаємо правилами засобу.

Він рішив відкрити людям любов свого Пресв. Серця до них. Вибрав на свого посланця - місіонаря побожну дівчину, яку в багатьох появах виховував до цієї місії, як колись апостолів. Це була Марія Маргарета Алякок. Вона в 1671 р. вступила до монастиря сестер Візиток у Пареле-Моніяль. Їй продовжував з'являтись Ісус і виявляв їй свої наміри. Поява 27 грудня 1673 р. дуже важна для всього світу. Це сталося, як вона молилася перед Найсв. Тайнами в монастирській каплиці. Ісус сказав їй, що вона має бути місіонеркою любови Пресв. Ісусового Серця. Через неї люди мають довідатися, як те Серце любить усіх, як бажає, щоб усі люди пізнавали цю любов і з своєї сторони чекає, щоб старалися віддячитися за те Ісусовому Серцю. Особливо Він бажає, щоб усі, хто зможе, кожної першої п'ятниці в місяці старалися приймати св. Причастя, і так винагородити Йому за зневаги від грішних людей. А кожного тижня вночі з четверга на п'ятницю присвячували одну годину на молитву з розважанням терпінь Ісусового Серця в Оливнім саді, як Він там молився і просив не-

бесного Отця: "Отче мій, як це можливо нехай ця чаша минає мене. Однак не як я бажаю, а як ти". Трьом учням Петрові, Івану і Яковові перед тим сказав: "Моліться, щоб не ввійшли в спокусу, бо дух бадьорий, а тіло немічне. Сумна моя душа аж до смерти". Так сказав їм, а серце його стискалося, як при смерти". Ще більше, а й більше, бо аж кров, як каплі поту облила його лице і падала на землю.

Він був безпотішний, бо учні його спали.

Ісус хоче, щоб ми про те пам'ятали і кожного четверґа одну годину роздумували над його стражданням і молилися з ним, співчували з ним і розраджували його, немов би то ми були там і те все бачили і все те чули.

До тих св. Причастій у першу п'ятницю місяця, до тих святих годин в четвер вечір Ісус обіцяв нам окремі ласки. Про це в наступному номері.

Монахи з Києва, повні апостольського духа, ішли між поган, навертати їх до християнства, поширювали його і закріплювали.

Сьогодні також маємо можливість працювати між поганами. Для того не треба їхати до Африки, чи до Китаю або Індії, маємо поган на місці. Кожний неохрещений, це поганин. "Жниво велике, каже Ісус Христос: "Просіть Господа жнив, щоб послав робітників на жниво". Тому звертаємося до вас молоді хлопці і дівчата, вступайте в ряди борців за царство Боже! На вас чекають василіянські монастирі і чекає жниво на робітників. У монастирі одержите підготовку і з молодечим запалом підете до сучасних поган, допоможете їм знайти стежку до Бога. Вони голодні і спраглі Божої науки, а так, працюючи над ними, заслужите собі право скористатися із запросин Ісуса Христа. "Прийдіть благословенні Отця мого, унаслідуйте царство, приготоване вам від початку світу".

о. Василь Дрібненький, ЧСВВ

БОГ - НАШ ОТЕЦЬ

Бог є наш Отець. Це головна *Добра Новина* Христового Євангелія.

Коли - згідно з практикою релігійних груп учнів у тих часах мати окрему молитву, яку складав їхній учитель - учні Христа просили його дати їм своєрідну, особливу молитву, Христос сказав: Моліться так:

Отче наш, що єси на небі!
Нехай святиться твоє ім'я;
Хай прийде твоє царство;
нехай буде воля твоя,
я на небі, так і на землі.
Хліб наш насущний дай нам днесь.
Прости нам довги наші,
як і ми прощаємо довжникам нашим.
Не введи нас у спокусу, але визволь нас від лукавого.
(Лука 11:2-4, Мат. 6:9-13)

Христове благовіщення: "Бог бо так полюбив світ, що Сина свого єдинородного дав, щоб кожен, хто вірує в нього, не загинув, але жив життям вічним" (Іван 3:16) - це суть християнської релігії. Св. Павло нам це таїн-

ство далі пояснює: Коли ж сповнився час, Бог послав свого Сина, що народився від жінки, народився під законом, щоб викупити тих, які під законом, щоб ми прийняли усиновлення. А що ви сини, Бог післав у ваші серця Духа Сина свого ,який взиває: Отче! Тому ти вже не раб, а син; і коли син, спадкоємець з Божої ласки. (До Галатів 4:4-7).

У Христовому Євангелію маємо драматичний образ нашого Небесного Отця в оцій притчі про блудного сина:

В одного чоловіка було два сини. Молодший із них сказав батькові:

- Тату, дай мені частину маєтку, що мені припадає. Батько розділив між ними свій маєток. Кілька днів потім, молодший зібрав усе й пустився у далекий край і там розтратив свій маєток, жив розпусно. І як він усе розтратив, настав великий голод у тім краю, і він став бідувати. Пішов він у найми до одного з мешканців того краю, і той послав його на своє село пасти свині. І він бажав би був наповнити живіт свій стручками, що їли свині, але й тих ніхто не давав йому. Опам'ятавшись, він сказав до себе: скільки наймитів у мого батька мають удосталь хліба, а я тут з голоду конаю. Встану, піду до батька мого й скажу йому: Отче, я згрішив проти неба й проти тебе. Я недостойний більше зватися твоїм сином. Прийми мене за одного з твоїх наймитів.

Встав він і пішов до батька свого. І як він був іще далеко, побачив його батько і, змилосердившись, побіг, обняв і поцілував його. Син сказав до нього:

- Отче, я згрішив проти неба і проти тебе. Я недостойний зватися твоїм сином.

Батько ж кликнув до своїх слуг:

- Принесіть швидко найкращу одіж, одягніть його, дайте йому на руку перстень і сандали на ноги. Приведіть годоване теля й заріжте його, і їжмо, веселімося, бо цей мій син був мертвий і ожив, пропав був і найшовся. (Лука 15:11-24)

У цій простенькій притчі Христос ядерно з'ясував нам надзвичайно велику любов і безмежне милосердя та ласкавість нашого Небесного Отця. Батько біжить назустріч до свого марнотратного сина, обіймає й цілує його ще заки той може висловити своє покаяння. Це дійсний образ батьківської незбагненної любови нашого Небесного Отця.

У Святому Письмі ця Божа любов (агапе по-грецьки) з'ясовується під різноманітними аспектами безграничної й невирахованої щедрості, ласкавости й абсолютної вірности. Ця подиву гідна, безмежна любов нашого Небесного Отця завжди бере ініціятиву в привернені кожного грішника назад до Божого синівства. Як каже Св. Євангелист Іван: "Бог - любов. Цим виявилася до нас любов Божа, що Бог послав у світ свого єдинородного Сина, щоб ми жили через нього. Любов же полягає не в тому, що ми полюбили Бога, а що Він полюбив нас і послав Сина свого як умилостивлення за гріхи наші." (1 Посл. 4:9-10).

о. Діонісій Ляхович, ЧСВВ

ДЗЕРКАЛО

(Закінчення. Поч. у № 1)

Рано-вранці, як тільки встанемо, підходимо до дзеркала...

Дивимось у нього ще заспаними очима. Наше обличчя потьмарене, волосся розхристане...

Дзеркало запрошує нас до умивальниці, до віднови обличчя, до зачіски волосся, до чистої одежі...

Іншими словами, воно нас запрошує до свіжості, краси, чару, життя, радості, зустрічі.

Чи ти маєш дзеркало, приятелю? Очевидно, ти без нього не можеш обійтися!

А чи дзеркало може нас повчити, показати шлях до Бога? Слідкуй за мною, мій друже!

Дзеркало показує нам як нечистоту, неохайність, бруд, так і спонукує нас до чистоти, охайності, краси.

Чи ти знаєш, що може бути також духовне дзеркало?

Дзеркало нас запрошує, щоб зрання поглянути не тільки на зверхнє обличчя, але також у глибінь нашого духа, в глибину пізнання нас самих.

Яке наше духовне обличчя?

Чи воно виражає смуток, чи радість, песимізм чи ентузіазм, ненависть чи любов, погань чи красу, застояність чи свіжість?

Знай, що дзеркало духовного життя закликає нас до радості, до ентузіазму, до любові, до краси, до свіжості.

А які наші духовні очі в духовнім дзеркалі? Вони, мабуть, сплячі, знеохочені, закриті. Одначе, духовне дзеркало запрошує тебе до світла й надії, до погляду на широкі горизонти життя.

Яка твоя духовна одежа? Брудна, подерта, пошматована, пом'ята? Духовне дзеркало закликає тебе до прибрання в одежу приязні, лагідності, миру, злагоди. Воно тебе приготовляє до зустрічі з твоїми батьками, братами і сестрами, друзями і незнайомими. Будь для них красою і духовною насолодою!

Дивися, мій друже, щоб твоє дзеркало повело нас до дзеркала духовного. Воно не висить тільки у твоїй хаті на стіні, чи сховане у твоїм гаманці. Ні, твоє духовне дзеркало - це твоє обличчя, твої очі, твоє серце, твій дух, все твоє єство. Ти через них об'являєш себе іншим.

Але не тільки це! Ми нашим обличчям і нашими очима віддзеркалюємо Господню славу. Це не мої слова, а св. Апостола Павла в другому листі до Коринтіян:

"Ми ж усі, мов дзеркало, відкритим обличчям віддзеркалюємо Господню славу й переображуємось у його образ, від слави у славу, згідно з діянням Господнього Духа" (3,18).

Нашим словом, нашим знанням і мудрістю ми є також дзеркалом Божого діяння і Божої доброти у світі, про це свідчить Книга Мудрості:

"Мудрість - вічного світла відблиск, безплямне дзеркало Божого діяння і образ його доброти" (7,26).

Справді, дзеркало, яке ми так часто вживаємо, може навчити нас Божої мудрості. Так, ми тепер бачимо Бога у всіх твореннях "як у дзеркалі неясно; тоді ж - обличчям в обличчя" (1 Кор.13,12).

Ти, мій друже, - живе дзеркало Божої любові і Божої краси.

СНІГ

Падає сніг, повіває вітерець і, як у казці, все гарне, чудне. Дерева, гущавини, паркани і будинки вбралися у величну кришталеву і розкішну весільну одіж. Земля застелена пухким, пишним білим килимом.

Щезли бруд, сміття і болото - все покрито делікатним райським рушником.

Бавляться на снігу діти - потіха молодих, спомин для похилих віком.

Поети змальовують його маєстат і красу, віруючі прославляють його Творця і разом з псалмопівцем співають:

"Мов птахів вниз злітаючих, він сніг розсипає..., око дивується на його блискучу красу, серце чудується, як він спадає (Сир 43,18).

"Благословіте Господа, льоди й сніги! Хваліте й возносіте Його повіки" (Дан 3,70).

Приятелю мій! Коли ти оком своїм споглядаєш снігову красу, то маєш чудову нагоду піднести твої очі і побачити в ньому Творця всього. Прекрасний сніг говорить нам про Божу красу і про Його велич. Так! Бог - це неописана і немисленна Краса!

Сніг, падаючи і покриваючи білим покривалом світ, прославляє Творця свого. Чому Ти не піднесеш свого серця вгору і разом із псалмопівцем не заспіваєш:

"Вогонь і град, сніг і туман, і буйний вітер виконують слово Господнє" (Пс 148,8).

"Господь-бо дає сніг, як вовну; як попіл, іней розсипає, кришками лід кидає, - перед його морозом хто встоїть? - він посилає своє слово і їх розтоплює, подме своїм вітром - течуть води" (Пс 147, 16-18).

Сніг тебе, мій друже, може повести також до твоєї душі. Не бійся заглянути в глибину своєї душі. Якщо знайдеш у ній ненависть, гнів, заздрість, брехню, нечистоту, крадіж та інше зло, не бійся, тільки зміни своє життя. Наверніся, пожалій, поправся... Боже милосердя, як сніг, покриє всю твою гидоту, і твоя душа стане білою, ти зможеш далі з псалмопівцем співати: "Окропи мене, Господи, ісопом, і я буду чистий, обмий мене, і я буду біліший від снігу" (Пс 51, 9).

Привів я тебе, мій друже, до призадуми над снігом. Він ще може тебе багато чого іншого повчити, потихцем підказати. Відкрий свої очі і побач, який прекрасний Господь у всіх своїх створіннях. Відкрий своє серце і відчуй, який добрий Господь. Він тебе любить! Він тебе може перемінити своїм людинолюбством.

С. Гаум

ХРИСТИЯНСЬКИЙ РИМ. КАТАКОМБИ

(Продовження. Поч. у № 1)

Під вічним Римом, який під пекучим сонцем нагадував велику сцену життя, прикрашену золотом і пурпуром, але насичену кров'ю і осквернену злочинами, знаходився інший Рим - підземний, який замешкували таємничі мешканці - люди підземелля. Настав час, щоб ми туди заглянули та познайомились із цими людьми.

Ввійдімо в ці чорні печери і відразу опинимося серед нашої духовної родини; там знайдемо наших Отців і Братів по вірі - християн. Обов'язком цих людей, які колись змінять обличчя землі, тепер є переважити на терезах Божої справедливості цілу скелю поганської аморальності, підземний Рим мав переважити Рим наземний. Тому огидній і здеградованій поганській релігії ця нова християнська родина протиставляє Святу Релігію - своє Християнство; диявольській гордості - покору, розкоші - скромність, розгнузданості - поміркованість і піст, безсоромності - ангельську чистоту, жадобі золота - добровільну вбогість, егоїстичному беззаконню - любов Бога і людей, злочинам і насиллю - молитви і сльози.

Який він насправді, цей світ перших християн, підземний Рим? Дивне і цікаве явище! Як у Єрусалимі, так і в Римі колискою християнства був гріб; із лона смерті народилось життя, - це гарний символ воскресіння світу через Євангелію. Тим новим Римом, колискою християнства на Заході були катакомби.

Уявімо підземне місто, яке простягається на багато десятків кілометрів, уявімо собі його мешканців. Це люди різного віку, статі, стану: багаті і бідні, вільні і раби, ремісники і воїни, консули і патриції. Уявімо його площі, ринки, каплиці і святині; його настінні малюнки - образи віри поколінь, котрі замешкували це місто. Уявімо собі його безчисленні вулички: одні над другими, то низькі і вузькі, то високі і широкі, то прості і викривлені, які перехрещуються між собою, немовби загадковий таємничий лабіринт. Уявімо собі ці галереї, площі, каплиці, маленькі напівтемні каплички, освітлені ззовні при допомозі отворів, розміщених на деякій відстані один від одного, а внутрішньо - мільйонами глиняних чи бронзових лампадок, які мають форму човника... Уявімо, як християни змушені ховатись від жорстокого переслідування, від ненависті старого зіпсованого суспільства. Ці люди у напівтемних підземеллях під час святої Літургії жертвують свої молитви і сльози, щоб приготуватись до мучеництва та випросити спасіння для себе та для гордих і зарозумілих переслідувачів, які позолоченими колісницями з грюкотом проїжджали над їхніми головами. Уявивши це, матимемо образ життя перших християн у катакомбах ще на зорі зародження Христової Церкви.

Вислів "катакомба" означає підземне місце, кладовище, в релігії - це великі печери, в яких перші християни ховались від переслідувань та хоронили своїх братів-мучеників. Катакомби знаходились у багатьох містах: Римі, Неаполі, Сіракузах, Картагіні, Александрії та інш. Із цих всіх катакомб римські були найславніші і найвідоміші. Ці підземелля були

викопані для видобування вулканічного грунту, званого puzzolana, на якому збудований Рим. Цей грунт використовували як основний будівельний матеріал.

В міру розбудови міста добування цього грунту ставало інтенсивнішим - катакомби більшали, тому подекуди потрібно було їх впорядковувати: ставити підпори, підмуровувати, робити перехрестя проходів, щоб полегшити виконання робіт тощо.

Спочатку ці печери утворювали тільки одну високу і простору галерею, згодом християни були змушені викопати нові приміщення для розміщення новоохрещених та для захоронення мучеників. Цих галерей було деколи по дванадцять поверхів, і всі вони мали отвори, якими перші християни могли входити і виходити. Через таку складну конструкцію катакомб там було небезпечно ходити, легко можна було заблукати в цих темних і моторошних лабіринтах. З цієї причини існували провідники. Це були робітники, які видобували вище згаданий вулканічний грунт. Ці люди, краще, ніж будь-хто знали напрям, виходи і розміщення численних печер у великих катакомбах на околиці Риму. Провідники допомагали першим християнам втікати від переслідувачів, вказуючи їм шлях і сховки. В багатьох описах мучеництв стверджується незаперечний факт, що в різних часах переслідування, а особливо за імператора Максиміліана (284 - 305) цілі товпи християн були приречені на копання катакомб та на будування споруд у Римі. Загальноприйнято те, що в переважній більшості терми Діоклиціяна були збудовані руками християн.

Катакомби, як було згадано вище, служили місцем переховування тим, кому оголошено вирок смерті за віру в Христа. Вони залишали свої житла і живцем погребали себе в цих великих кладовищах - катакомбах. Там вони лежали обличчям до землі біля святих гробів мучеників і просили ласки мучеництва для себе в тих святих своїх Братів і Сестер, хто вже пішов у вічність, добровільно віддавши своє життя за Христа. Там ті, що повірили в Христа, готувались прийняти св. Тайну Хрещення, там у катакомбах із гарячою вірою і любов'ю вони споживали Тіло Христове і пили Кров Христову. Там слухали переконливих наук сивоголового Єпископа з тілом, оздобленим ранами мучеництва, який зі сльозами на очах зворушено розповідав про Христа - Месію світу. Там вони молились за гордий, жорстокий, п'яний і розпусний Рим. Над їхніми головами Рим ще спав, а десь далеко на сході починало сіріти, наставав новий день...

Далі буде.

переклав з польської,
о. Йосафат Глуховецький, ЧСВВ.

СЕРЕД ЧУДЕСНИХ КВІТІВ

У часи катакомбного підпілля доводилося всіляко ухитрятися, щоб, будучи на роботі державній, знайти можливість для релігійної діяльності. Тому й шукав собі таку роботу, яка б найбільше для цього була сприятлива.

Оформився на працю в аптечний магазин у Львові, який знаходився навпроти величавої Преображенської церкви. Було це влітку 1966 року. Прийняв мене на роботу завідуючий аптечною базою Іван Федорович Щавель. Це підтвердила печаткою завідуюча аптекоуправлінням Васильєва.

На мій подив, завідуюча магазином Риболов'єва зустріла мене тепло, як рідного брата, хоча знала, що я - греко-католицький священик. Розповідала мені про мої обов'язки заготовувача лікарських трав. Доручила мені зібрати квіти арніки в Карпатах.

Я був задоволений таким відрядженням, бо дуже люблю наші гори. Добрався до Брошнева і вузькоколійною залізницею подався в гори. Їду і згадую, що колись цією залізницею проїжджав митрополит Андрей Шептицький, коли їхав в Осмолоду, в Підлюте, де була його митрополича палата. Багато споминів нахлинуло до мене про цього великого святого чоловіка, якого я бачив двічі в своєму житті. Вперше - в дитинстві на відпусті, вдруге - коли мене висвячували на священика.

По дорозі випитую людей, чи знають щось про Шептицького? Старші люди пригадують, що був митрополит високий ростом зверх двох метрів. Розпитую, де можна знайти квіти арніки? Кажуть, що на першій зупинці за Брошневом треба зійти, що я і зробив. Узяв із собою в проводирі двох тутешніх хлопчиків, які бавилися біля зупинки, та й подався на пошуки.

І бачу диво! Велика галявина вкрита самісінькою тільки арнікою. Старший хлопець розповідає мені, що там, де ростуть ці квіти, інші не можуть рости.

Перший раз у житті я отак зблизька бачив ці чудесні квіти, подібні на маленькі соняшники. Жовті пелюстки і суцвіття, стебло - простеньке, зелене. Та що це? На деяких квітах бачу ще живі, але майже нерухомі бджілки. Диво-дивне. Опісля мені стало зрозуміле це диво природи, бо мене мало не спіткала така доля, як оцих бджілок.

Мої проводирі невдовзі привели із села цілу ватагу дітей, які охоче погодилися допомогти збирати квіти, а самі подалися в крамницю закупити для малечі ласощі.

Усім було весело. Такої радості і втіхи я, мубуть, ніколи в житті не мав. Тішилися безмежжям квітів, веселі дитячі голоси, яскравий сонячний день. Я радів, що зовсім незнайомі діти залюбки мені допомагають, акуратно зриваючи самі тільки квіточки. Вони співали пісень, бавилися і дуже ревно старалися зібрати якнайбільше. Я пообіцяв їм, крім гостинців ще й грошима заплатити. Аби вони не втомилися, оголошував для них перерви, під час яких проводив для них невеличкі катехизації.

Радісна і щаслива дітвора відпровадила мене із повними мішками на поїзд до Брошнева. Благословенний Богом був цей початок моєї роботи. Мішки я швиденько доставив до ревної католички у Брошневі пані

Костюкової, де й набив цілий стрих квітами, бо треба їх було швиденько висушити, але не на сонці.

Довідавшись, що я - греко-католицький священик, пані Костюкова попросила мене наступного дня, поки висохнуть квіти, відправити Службу Божу. До речі, були в неї в хаті Найсвятіші Тайни. Я радо згодився. Та сталось так, що наступного дня я не дотримав слова.

Помолившись перед Ісусом в Пресвятій Тайні Євхаристії та трохи прольозившись з радості, що мені так пощасливило, я виліз на стрих, щоб ще раз полюбуватися своїм багатством. Тут же прилаштував стілець і столик і сів писати доповідну аптечному начальству про те, що знайшов багато арніки, запах якої вдихав і тепер.

Я неначе утопився в пахощах цього квіту, мав веселий чудний настрій від такого прегарного початку моєї роботи. Сотні тисяч квіточок лежали у моїх ніг. А я писав... І вже не знаю, чи то я , чи не я? Чи це дійсність, чи сон? Поволі заснув, і то так міцно, що міг заснути вже вічним непробудним сном...,

Нараз чую: хтось мене за плечі тормосить, щось кричить наді мною, але нічого не можу втямити. У такому стані мене ледве вивели зі стриху на свіже повітря. Як виявилось, я очманів від сконцентрованого запаху квітів арніки. Коли мене привели до свідомості, я згадав про ті бджілки, що нерухомо сиділи на квітах, і все зрозумів...

Ось яку силу має запах арніки, хоч здається, що в неї ніжний приємний запах. Коли я про це розповів у аптеці, куди доставив добре висушену лікарську сировину то пізніше усіх заготовачів попереджували. У цьому, як і на виробництві, потрібна техніка безпеки.

Наступного дня я ще був хворий і мене лікували від головного болю. Тому й не зміг, як обіцяв, відправити Службу Божу. Але на третій день обіцянку виконав. Добре, що мав трохи вільного часу, добре попрацював з дітьми минулого разу.

Заготівля лікарських рослин була прикриттям для релігійної діяльності, яка переслідувалася. Про це наголошували не раз на допитах кадебісти. У Львові вони навіть заборонили в один час надавати колишнім священикам таку роботу.

З цієї причини я мусив перейти на роботу в Калуш, а потім працював у Стрийській заготконторі. Заготовляв лікарські рослини, металевий брухт, різне старе шмаття, целофан - все, крім худоби. Отже знову мав можливість їздити по селах, виконувати між людьми свою душпастирську місію.

Якось навіть побив усі рекорди: привіз у заготконтору 72 повні міхи сушеного барвінку. Радів директор і вся стрийська заготконтора. А мені вручили похвальну грамоту за рекордну працю. Звідти я й пішов на пенсію.

о. Ігнатій Теодор Йосиф Янтух, ЧСВВ.

СВЯТА КНЯГИНЯ ОЛЬГА

"Радісно празнуємо у світлому дні твоєї святої смерти, Ольго богомудра, засилаючи молебну пісню до Христа, що вінчає тебе вінцем нетлінним".
(Канон св. Ольги)

На небозводі Святих Христової Церкви наче зорі сяють різні Святі українського народу. Поміж ними осібним світлом святости ясніє княгиня Ольга, що її пам'ять відзначаємо 11-го липня. Наш літопис "Повість временних літ" величає Ольгу такими словами: "Вона предтеча християнської землі, як рання зірниця перед сонцем і як зоря перед світанком... Вона перша від Руси ввійшла в царство небесне, тому руські сини хвалять її як начальницю, бо й по смерти вона молить Бога за Русь".

Свята Ольга це перша християнка на великокняжому престолі Києва, перша просвітителька й учителька християнської віри на Руси-Україні. Її охрищення отворило широкий шлях до християнізації нашої держави. - Тут поглянемо на особу св. Ольги, на значення її хрищення та на її культ у нашому народі.

СВЯТА ОЛЬГА - НЕЗВИЧАЙНА ОСОБИСТІСТЬ

Св. Ольга належить до найсвітліших жіночих постатей нашої княжої держави. Вона визначилася світлим характером, сильною волею та надзвичайною мудрістю у володінні нашої держави. Ця жінка з великим державницьким умом. Наш літопис називає її "наймудрішою серед усіх людей".

По смерті свого мужа князя Ігоря (+945) Ольга довгі роки сильною рукою правила великою державою в імені свого малолітнього сина Святослава. "Нікому з володарів - каже історик Наталія Полонська-Василенко - не присвятив наш літопис стільки уваги, як Ользі, що протягом двох десятиріч виступає в авреолі мудрости й жіночого чару" (Історія України, Том 1, ст. 101).

Велика мудрість св. Ольги виявилася і в тому, що вона приняла християнську віру і через те сильно піднесла авторитет і своєї особи і своєї держави в очах Візантії та християнських володарів західньої Європи. "Княгиня Ольга - каже історик Микола Чубатий - стоїть дійсно на перехресті релігійної та культурної історії Руси-України" (Історія Християнства на Руси-Україні, Том І, ст 186).

Наша Церква у своїм богослуженні у дні її празника величає Ольгу такими похвалами: "Наче сонце засяяла нам твоя преславна пам'ять, Ольго богомудра, мати князів руських, Христова мізинице... Ти наша велич і похвала, Ольго богомудра, бо тобою ми визволилися від ідольського обману... Сильна наче львиця, одягнена силою св. Духа... Чиста наставнице закону й Учителько Христової віри, прийми похвалу від недостойних рабів, і молися до Бога за нас, що свято празнуємо твою пам'ять".

о. Ю. Я. Катрій, ЧСВВ

СВЯТО-РОЖДЕСТВЕНСЬКИЙ

Безперечно був це найдіяльніший василіянський осередок новітніх часів, широко знаний у всьому краю та поза його границями завдяки непереможній силі друкованого слова, яке розходилося звідтіля світами. Бо хто не знав жовківського "Місіонаря Пресв. Ісусового Серця", що зі своїм щорічним Календарем тішився найбільшою популярністю між україн-

"Боже, увійшли погани в твою спадщину, сплюгавши храм твій святий"
(Псал. 79, 1)

Василіянська друкарня

МОНАСТИР У ЖОВКВІ

• *ФОТОРЕПОРТАЖ*

ськими періодичними виданнями? А василіянські молитовники, починаючи від славного "Гостинця", та релігійні книжки жовківського видання притягали до себе велику увагу. Тут - у тіні величнього храму Пресв. Христового Серця, можна сказати, било властиве серце апостольської діяльности Чину, що розводило її благодатні впливи до найдальших закутків народного організму, навіть там, де вже не доходив голос місіонаря, проповідника й організатора в чернечій рясі Василієвого уставу. Світлини Й. Марухняка

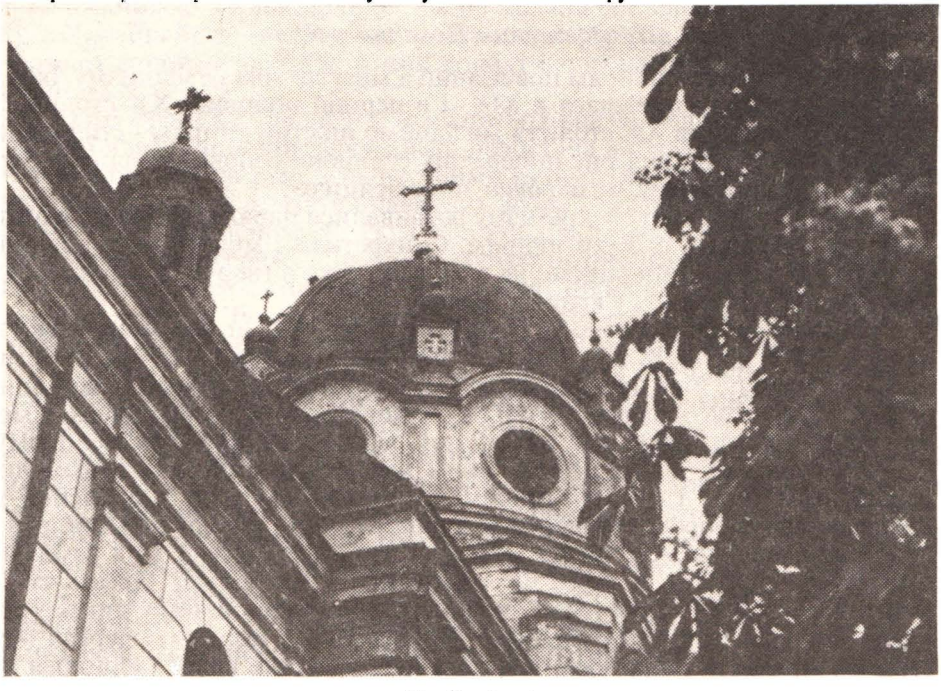

На Вечірні.

Дмитро Степовик,
доктор мистецтвознавства

ПРО УКРАЇНСЬКУ ІКОНУ

(Продовження. Початок у № 3)

П'ятий стильовий напрям пов'язаний з мистецтвом класицизму. Ікона класицизму розвинулася в XIX і в першій половині XX століть. З другої половини XX століття ми бачимо шостий напрям - стильовий синкретизм: об'єднання рис попередніх стилів на основі провідного стилю - чи то візантинізму, чи барокко, чи класицизму.

Явища стильового синкретизму розвивалися паралельно із модернізмом, що становить сьомий напрям. Синкретизм і модернізм у новішій українській іконі спостерігаємо як в Україні, так і в творчості українських іконописців, що живуть у країнах Заходу.

Усі сім напрямів настільки самобутні й неповторні, що змогли забезпечити життєздатність іконопису за 1000 років нашої історії як християнського народу. Як у народному, так і в професійному річищах іконопису XIX - XX століть бачимо стильову й іконографічну варіантність у межах виробленої в давню добу спадщини - від візантинізму до класицизму. Є чимало вчених, діячів церкви, яким хотілося б, щоб візантинізм лишався незмінним і єдиним стилем іконотворчості, щоб вироблені 7-м Вселенським собором стандарти іконопису (787 р.) ніколи не мінялися і не доповнювалися. Але чи це можливо, коли і в космосі, і на землі не спиняється рух? Чи ж може він спинитись у мистецтві? Плюралізм і можливість вибору - суть усякої творчості. А ми часто хочемо "диктатури" однієї системи творчості, жадаємо відчахнути всі галузки з дерева мистецтва. А воно ж творилося не десять днів, а десять віків. Творилося не одним двором і не одним селом; не Київщиною, не Галичиною, не Буковиною, Закарпаттям, а соборно, всім народом, - своєрідним у частковостях і єдиним за своїм духом, за типологічними ознаками культури.

Є правдою те, що ікона Київської Русі - України являє собою взірець високої духовності. Що сама вона - то життя духу. Це так. Але коли це пишеться для протиставлення, для нав'язування думки, ніби ікона в Україні нової доби позбавлена такої самої висоти духовності, то це суб'єктивізм. Найдавніша ікона на наших землях мала виняткове значення в межах своєї доби. Її впливова сила цілеспрямована: це була Ікона-Євангеліє, Ікона-Молитва, покликана зворушити, відродити, піднести людину. У ній міститься велике узагальнення - наче все Святе Письмо в його сконцентрованій ідеї про відкуплення людини.

Істотне значення мав тоді постулат про "даність" перших ікон на нашу землю. Так, наприклад, ікона "Успіння Божої Матері" була дана Києву самою Дівою Марією, яка чудесним чином явилася перед грецькими малярами, що направлялися до Києва, і вручила їм свою ікону. Звернімо увагу на таку особливість: Києву дається на початку не образ Ісуса Христа, не Трійці, а Божої Матері в момент її святого Успіння, за яким має йти її чудесне взяття на небо. Який це був урок дітям і онукам учорашніх

язичників! Ви, мовляв, теж були вмерли духовно, у гріхах потопали, а тепер воскресли! Погляньте, що з вами може статися!

"Даними" в такий спосіб виявилися й інші образи, наприклад Вишгородсько-Владимирська та Белзько-Ченстоховська ікона Божої Матері.

Не треба забувати, що доба хрищення Київської Русі-України збіглася з утвердженням культу Діви Марії як у східному, так і в західному християнстві. Поширення Богородичних Ікон, змалювання Марії у найвидніших місцях храмів (Марія-Оранта у Софійському соборі в Києві) було дуже важливою проблемою. Бо ще не засіяна богословськими ученнями Русь-Україна була прекрасним полем для перевірки того, як саме народ-прозеліт сприйме такий істотний догмат і таку важливу концепцію християнства?

Адже Русь-Україна доти мала багатьох князів, великі обшири земель і багато чвар, але в ній відчувалася недостача милосердя. Образ Марії з дитям-Христом на руці, з піднесеними руками, якими вона хоче обняти всіх людей, навіює почуття правдивих добра і любові. Оранта з Софії Київської стає улюбленим образом іконописців на всіх обширах Русі-України. Окрім милосердя, наш народ гостро потребував тоді заступництва. Тому Оранта знаходить багато наслідувань. До нашого часу дійшла чудова київська ікона "Велика Панагія", що відзначається тією ж композицією і витонченою колористичною градацією, що й мозаїка в Києві.

Головний храм Русі-України, св. Софія, мав вирішальний вплив на становлення й розвиток іконопису. Збережені ікони київського письма стильово й іконографічно тяжіють до мозаїк і фресок св. Софії. Панує ідея "єдиноначалія", тобто єдиного взірця і єдиного прикладу. Місцеві мистці ще не знають якоїсь альтернативної іконографії і якогось іншого стилю письма, крім тих, що їх привезли й стверджували візантійці. Юрій-Воїн кінця XI ст. несе в собі стиль софійських фресок. Можливо, в його образі втілені портретні риси св. Бориса. Як і численні святі, змальовані в соборі, він випромінює і суворість, і лагідність; напружене вглядання у щось і непогасну любов. На цих протилежностях будується психологізм цієї й інших ікон. Святі неначе знаходяться між двома світами - світом жорстокості і світом духовної насолоди. Така схема пронизує ікони перших київських мучеників Бориса і Гліба. Так змальований архангел із золотавим волоссям і добрим обличчям, очі якого, проте, тужливі й сумні.

У рамках грецького канону письма наші давні майстри домагаються віртуозної технічної вправності. Такими були Алімпій та його учні, які малювали Успенський собор Києво-Печерської Лаври. Вони опанували абетку символіки кольоровів, а сам процес писання ікони, починаючи з приготування дошки і кінчаючи вкриттям написаного оливою, - був для них священним дійством, супроводжуваним молитвами і Божими службами.

Монголо-татарська навала сприяла, як це не парадоксально, поширенню християнства, виникненню локальних осередків храмовлаштування й іконописання.

Князі залишили свій народ. Зникли міражі, люди почали покладатися на допомогу духовних сил. А це, в свою чергу, сприяло зростанню духовності в суспільстві, духовності в іконі. Потреба в іконі відчувалася не лише в містах, а й по селах. Твори іконопису від доби монголо-татарського ярма заховалися саме в сільських церквах. Розорена країна молила про заступництво, про визволення від ворога. Єдине князівство, що витримало натиск монголів, - Галицько-Волинське - взяло на себе роль

охоронця й продовжувача традицій Києва в літературі й мистецтві. На західні землі йшли мистці з наддніпрянських князівств. Об'єднавшись з волинянами і галичанами, вони утворили нове мистецтво. У ньому є врочистість київського малярства, але водночас пробивається щось нове: тяжіння ікони до декоративності, "геометризація" постатей, милування формами.

Якраз у ділянці декоративності виразно простежується зв'язок ікон XIII-XV століть з українським народним мистецтвом. Як і в різьбі та вишивці, ікона вражає ритмікою ліній, які мають одне спрямування, цікаві кути зламу, ритмічну черговість. Як тонко геометризовано коричнево-червоний мафорій Волинської Богоматері! Її сумний лик наче вписаний у багатокутник. Чотири великі квітки на мафорії - символ чистоти св. Діви. Вони розташовані у ромбі, а трактування складок нагадує карбування. Одяг Христа, особливо його кремова сорочка з квітками, теж ясно вказує на проникнення мотивів народного мистецтва в ікону.

Ікона з образом св. Юрія з села Станиля дає взірець ритміки площин. Золото, червінь, чорнота сплелися в єдину ритмічну гармонію. Червоний плащ і червоний чобіт утворили кут, перетятий знизу горизонталлю чорного коня. Кінь силуетний, наче народна витинанка. Тонкі червоні смуги, імітуючи попону й узду, посилюють декоративний лад ікони.

Мотиви народного мистецтва не послабили монументальної величі українських передвідродженських (проторенесансних) ікон. Через них пізнається духовість. Драма народного життя передана в іконах в символах. Але передана конкретно й точно. Сила молитви, виражена через образ Волинської Богородиці з Луцька, така ж велика, як і у Вишгородській іконі. Молитовна сила Волинської ікони навіть ще виразніше підкреслена малюнком сумних очей з набряклими від сліз повіками. Чорний кінь під Юрієм-Змієборцем і червоний плащ на святому теж мають символічне значення. На іконі св. Юрія з села Станиля втілена молитва-надія на визволення від змія, на його загибель, на перемогу правди. Ідея свободи зумовила лаконізм цієї ікони, звільненої від усяких супровідних сцен. Автор ікони пішов на деякі порушення композиції, наприклад, що при сцені убивства змія нема мешканців міста. Як і в молитві, тут залишена тільки суть.

Фундаментальною рисою українського проторенесансного іконопису є започаткування слов'янізації, а відтак і українізації ликів святих. Цього не було в іконах, фресках, мозаїках Русі-України X-XV століть. Тоді панувала іконографія Східного Середземномор'я. На зміну коричневим ликам, довгим носам та побільшеним очам починає утверджуватися новий лик святої людини, ближчий слов'янському розумінню вродливої людини. Іконописці України мали контакти із центрами розвитку мистецтва на Заході. Але вони й самі хотіли бачити в образах Біблії людей, схожих на представників свого народу, своєї країни. Українізація ликів виникла переважно на місцевій основі, з ініціативи самих іконописців, іноді всупереч грецьким правильникам малярства.

Далі буде.

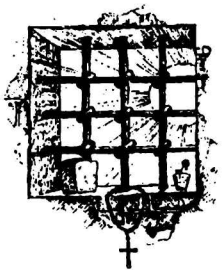

- Він бив тебе?

- Ні, тільки страшно кричав і довго тримав у якійсь такій дірі, де не моглам ні присісти, ні повернутися.

- Знаю, сестро, знаю... я теж була...

- А того священика вони уже мали в тюрмі. Його привели з камери і спитали чи знає він мене. Святий отець підтвердив, що знає.

- Певно, його арештували тоді, як мого таточка...

- Не знаю, сестро...

На дні тюремного скам'янілого світла лежать жінки. Смердить параша. Зося лежить за крок від неї. Холодно. Тіло тнуть блощиці. Їх тут, у камері, стільки розплодилося, що хоч бери та жменями зачерпуй. Подушку Зосі замінює мішок, у який під час арешту вона склала свої речі. Жінки лежать у два ряди, ногами досередини. Камера така вузька, що найвищі арештантки дістають п'ятами до колін своїм подружкам навпроти. Лежать покотом. Тиснява жахлива, повернутися годі.

Роман Брезіцький

І СВІТЛА ДОРОГА З КУСОЧКОМ ТЕМНОГО ХЛІБА...

(Продовження. Початок у № 3)

Зося підводить очі догори, до маленького віконця. Ніхто, тільки поодинокі нічні шуми автомашин пробиваються крізь грубі віконні грати (бо тільки звук та світло спроможні це зробити) і розбиваються об холодні, тяжкі, як айсберги, стіни камери. Тільки ці звуки та ще денне світло нагадують, що поза межами стін-айсбергів є ще живий Божий світ, дорогий Зосі образами матері, брата Василя, татка (може він уже вийшов з тюрми!?), пам'яттю про золоті дні дитинства. Вовняний зелений плед, яким вона обмоталася, мало зігріває. Особливо страждає від холоду той бік, на якім Зося деякий час лежить. Цементна долівка - не ліжко. Правда, в самій камері холод не дошкуляв. По-перше, внизу, навпроти вікна, висіла іржава батарея, якою сяк-так опалювалося приміщення. По-друге, сама камера була розрахована на 10-15 чоловік, але аж ніяк не на шість десятків.

Два дні Зосю нікуди не викликали, нічого не вимагали. За цей час вона познайомилася з багатьма арештантками. Були серед них і повії, й злодійки, і гендлярки. Але переважна більшість - ні в чому не винні чесні люди. Дізнавшися, що новоприбула - черниця - арештантки з теплом і повагою поставилися до неї. Зося навіть не сподівалася на таке відношення до себе в тюрмі.

А на третій день арешту, після скаламученої юшки, себто, обідньої страви, у дверній віконці (для наглядача) з'явилося недобре жовте око.

Воно з хижою хтивістю та задоволенням окинуло темним чоловічком камеру арештанток. Незабаром зникло. Натомість вискнули двері - і до камери ступив худющий довгорукий чоловік. Все жіноцтво завмерло. Кого-кого, а цього довгорукого негідника та садиста знала вся тюрма. Люди прозвали його Люцифером. У лабедах Люцифера, що нагадували лапи орангутанга, билася не одна жертва. Про нього ходили страшні чутки. Особливо вишукано Люцифер любив знущатися над жінками. До найнещасніших підсилав провокаторів або підсаджував до камери підслуховувачів, усіляких вивідувачів, гієн у людському образі. Арештантки називали їх сексотами. Нерідко провокатори по завченому сценарію божилися, що когось із вибраних жертв начеб-то бачили в лісі. А це означало буквально: бандерівець. Видно "господарство" слідчих теж велося планово: скільки потрібно було "бандерівців" -стільки і "наштамповували". Звинувачення в причетності до ОУН - одне з найжахливіших для в'язнів. Воно відразу розв'язувало руки Люциферові -садистові, Люциферові - гвалтівникові.

- Ну как вам, девушки, отдихается в нашем санатории? Хорошо, правда, да? Вот и я так думаю. Меньше глупостей вам в голову лезть будет, - довголиций Люцифер не голосом, а кропивою жалив слух бідних арештанток, - ну кто из вас, новеньких, на "М"?

Арештанткам дихання зупинилося. Підвелася висока гарна дівчина. Її напівзаплетена, темна, як ніч, коса вельможно лежала на грудях. Дівчина ще не встигла заплести все своє кучеряве багатство - пальці заклякли після оклику наглядача. Розчесане-розпущене волосся, починаючи від грудей, звисало темною гривою. Дівчину звали Оксаною. Оксана Марчук. Як і більшість із в'язнів, Оксана не знала за що сидить. Вона ніколи не займалася політикою. Просто гарно грала на арфі й мала чудовий голос. А ще - була дотепною та відважною.

Але зараз Оксана дуже пополотніла.

- Сколько сидишь? - спитав Люцифер.

- П'ятий тиждень.

- Мне сказали - песни распеваешь?

- А що маю робити тут?

- Смотри, ты у меня еще запоешь...

Щоб якось висловити свій відчай, свій протест і зневагу до тюрми та її служителів, Оксана не раз виспівувала під дверима в камері популярну в Росії пісню тих років. Голос її обростав гіркою іронією, болем душі, презирством, протестом.

Сердце, тебе не хочется покоя,

Сердце, как хорошо на свете жить...

Слово "хорошо" Оксана спеціально розтягувала, а потім додавала від себе: очень хорошо-о-о... Сміялася в розпуці сама над собою і над усіма довкруж.

Наглядач покрикував:

- Я тебе дам сердце...

- Давай, - сміючися відповідала Оксана, - хай воно теж трохи посидить на нашій "пахучій" параші.

Арештантки сміялися.

А потім посеред ночі Оксану повели до Люцифера...

Той Люцифер за наругу над в'язнями згодом заплатить сповна. Якісь невідомі підстережуть його вночі і так поб'ють і покалічать, що він більше ніколи не зможе повернутися до свого кривавого ремесла. Катюзі по

заслузі.

Двадцять четвертого січня черницю Світлінську вперше викликали до слідчого. Виклик відбувся, як завжди, посеред ночі, десь коло другої години. Слідчі, як вампіри: виконували свою чорну роботу в позапівнічні години. Це якраз той час, коли людина стає найбільш м'якою, беззахисною, розкріпаченою. А тут раптом з гуркотом та безцеремонністю вривається груба, жорстока сила. Так, певно, камінь розчавлює трояндові пелюстки.

Наглядач вів Зосю довгим безлюдним коридором. Проминули кілька загратованих перегородок, які відчиняли їм тюремні стражі. Од скреготу цих перегородок Зосі снігом віяло під шкіру.

Кімната слідчого була, певно, вдвічі більшою, ніж камера, де на кам'яній підлозі тиснулося шістдесят арештанток - усе нещасне товариство Зосі Світлінської.

Наглядач вийшов.

В глибині кімнати сидів лисий чоловік у воєнній формі. Це був дебелий дядило з бичачою шиєю, низьким, але широким чолом і маленькими очима. Над головою в нього, певно, замість ореолу, висів портрет Сталіна.

- Здравствуйте, Софья Владимировна! Пожалуйста, подходите ближе, присаживайтесь.

Насторожена арештантка підійшла і сіла на стілець біля стола слідчого. Люб'язність тюремного начальства завжди насторожує. За нею завжди стоїть якась хитрість, щось лукаве. Всі ці лестощі більше таять у собі зла, аніж відверті погрози. А хто не приймає їх на віру, той неминуче стає їхньою жертвою.

- Моя фамилия Клеймйонов. Я буду вести ваше дело и могу вас заверить: все будет хорошо. Вы только не волнуйтесь и не переживайте. Советская власть справедливая. Невиновные всегда будут оправданы.

Зося мовчала. Клеймйонов продовжував

- Скажите, Софья Владимировна, как вы себя чувствуете? Вас там никто не обижает? Может кто-то из надзирателей ведет себя неправильно? Есть такие? Нет? Ну и хорошо, если хотите, можем перевести и в другую камеру, получше. Послушаете о чем говорят люди, какие у них переживания, мысли, желания - и расскажете мне. А мы постараемся вам помочь... Знаете, люди в непринужденных разговорах, с глазу на глаз, более откровенны, а со мной они стесняются говорить...

"Знаю я ваші "допомоги", соловейчиком заливаєшся, а сам за пазухою каменюку ховаєш..." - подумала. А вголос сказала:

- Люди про всяке говорять. Хай собі хто що хоче - те й каже. На те їхня воля і права. А при чім тут я? Помолюся за них - от і вся моя поміч їм. Серед них більшість мучиться тут ні за що. Ви хіба не знаєте?

- Советская власть зря не садит.

- Ви вже мені вибачте, але я не вмію передавати змісту чужих розмов. Тато з мамою мене такому не вчили.

Клеймйонов посуворішав.

- Зря. Очень даже зря. Но ничего, я надеюсь, что ви еще одумаетесь, правда?

- Мені нічого одумуватись.

- Ничего, ничего, это пройдет. А сейчас - вот вам лист бумаги, ручка, чернила - пишите свою биографию.

Зося взялася до роботи, а слідчий, походжаючи за її спиною, нервово

попахкував папіросою...

Коли наглядач відвів Світлінську назад до камери, Зося попри всі неприємності допиту все-таки рада була одному факту: її не били, не знущалися над її тілом. А цього вона, ідучи на допит, боялася найбільше. Зося довго стояла навколішки, молилася і дякувала Богові за те, що не покинув її, захистив від побоїв і катувань. Бо он скількі дівчат поверталися до камери з саднами та синцями, із сплюндрованою честю й жахом в очах. Мучителі брали їх, сонних, по одній, забавлялись як самі хотіли, сідали один на голову, другий - на ноги і били гумовими киями по спині, по животі, по грудях...

... Жертви хотіли вмерти, та вмерти їм не давали.

Заснула Зося з молитвою на вустах. Боже, як то гарно, що хоч сни непідвладні ні тюрмам, ні владам, ні насильствам. Вони вільні, як сама людська душа, вони залюбки долають найтовщі мури і грати, найдовші простори часу. Але нерідко буває, що і їх сполохає щось лихе. Є сонячні сни. Та вони беззахисні і вразливі, як п'ятилітні діти.

А снилася Зосі дідуньова пасіка, та сама, що за плебанею - дідуневою хатою у Вишинці Великій, цвітуть липи довкруги хати, біжать алеєю до пасіки, оточують її зусібіч і пахнуть, божевільно пахнуть! Зося навіть увісні відчуває медовий запах свого дитинства. А ті розцвілі липові крони такі великі, що все небо Зосі заступили. Гомонять про щось бджолиними голосами...

Зося сидить за камінним дідуневим столиком, за тим самим столиком з однією камінною ніжкою. Зося щойно з братиками Ромцьом та Васильком принесли дідусеві лісових суниць. Дідуньо "купував" їх у внучат, кладучи в маленькі долоньки по одній копійці. "Дякую вам, мої любі бобіки, дякую", - казав дідуньо і частував Ромця, Василька та Зосю золотими злитками - кусочками важкої од меду вощини. У ротах іскрилося сонце солодке...

Але зараз, ввісні, завжди такий привітний дідусь сидить чомусь спиною до своєї онучки. Незважаючи на те, що Зосі давно вже сорок років, ввісні вона сприймає дідуся так само як і толі, у восьмилітньому віці. Зося дивується, чому дідуньо не хоче обернутися до неї, спирається ліктем на стіл і кілька разів грайливо плеще долонькою дідуся по спині.

- Ді..., - встигає сказати тільки перший склад слова "дідуню", бо він озирнувся - і перелякана сорокалітня Зося пробуджується в камері. "Господи, і там вони, - черниця з відразою думає про чоловіка, який сидів на дідусевім ослоні ввісні. Це був полковник Попов, той самий, що арештував Зосиного тата. Він, мабуть, і за дідусем, колись теж греко-католицьким священиком, приходив. Зося боїться заснути, щоб знову не зустрітися з тою страшною людиною в найчистішому і найсвятішому місці - у дитинстві. І без того в пам'яті до смерті не зітреться неділя 12 листопада 1945 року.

... Зося ще з порога побачила, що до них ідуть військові. Серце, відчувши біду, шарпнулось - і начеб стало.

- Где отец? - спитав найстарший. Це і був полковник Попов.

-Тата немає дома. Він править службу Божу. Якщо хочете, то я піду і покличу.

- Хорошо. Только ми вместе с тобой пойдем, вместе и скажем.

Далі буде.

Оксана Гайова

З ДУМОЮ ПРО ЦЕРКВУ БОЖУ І ЦЕРКВУ УКРАЇНСЬКУ

(З листування Митрополитів Андрея Шептицького та Іларіона Огієнка).

Донедавна в Церквах, що звуться християнськими, домінувала думка - уникати контактів з віруючими інших конфесій і Церков. Сьогодні, завдяки всесвітньому намаганню християн прийти до порозуміння і, можливо, з'єднатися в одній Христовій Церкві, запанував інший напрям. Замість уникати одні одних, християни різних віросповідань повинні сходитися, щоб по можливості спокійно, в атмосфері братньої християнської дискусії розглядати спільні справи, обговорювати давні і новоназрілі проблеми, бо, поки хтось не признає існування проблеми, - доти не розв'яже її. Вияснення і зрозуміння справи - це перший крок до єдності.

Проблема єдності Української Церкви така давня, як давній і сам трагічний розрив 1054 року. Всі найкращі Її провідники вважали своїм святим, історично почесним обов'язком довести до поєднання-унії, - і вже менш суттєве, чи ті намагання виходили з найкращих, ідеальних мотивів, чи, можливо, з причин другорядніших: національних, політичних.

У фондах Центрального Державного Історичного Архіву України у Львові серед матеріалів Митрополичої Консисторії, Ординаріату, особистого фонду Митрополита Андрея Шептицького знаходимо численні документальні потвердження бажання як зі сторони Католицької, так і Православної Церков порозуміння, винайдення "спільної формули", - писав Митрополит А. Шептицький у посланні "До Всіх Високопреосвященних і Преосвященних Архиєреїв в Україні і на українських землях", - яка була б переходовим ступенем між сьогоднішнім станом і майбутньою релігійною спільністю, форми якої тепер ще трудно передбачити й окреслити, та в основі тої формути повинна бути взаємна толеранція, взаємне поважання і непереборювання себе. Це передумова поєднання і про неї повинні пам'ятати вірні обох віровизнань. Між українцями православними й католиками не сміє бути релігійної війни".

Здаючи собі справу з непереможних, здавалось би, зовнішніх труднощів, Митрополит Андрей Шептицький запрошує Православних Архиєреїв до спільної праці над об'єднанням, до розмови, бо "розмови й дискусії між християнами різних віровизнань можуть бути й повинні бути корисні, щоб завести єдність віри між різними Церквами, бо правда є одна і Бог хоче, щоб люди пізнали й прийняли її. Дискусія потрібна, але тільки іронічна, не полемічна..., яка прямувала б до миру, а не до війни". І праця Митрополита, Його запрошення до діалогу не залишилися "голосом вопіющого в пустині".

Митрополит Іларіон Огієнко, в тому часі Архієпископ Холмський, вітав заклик Митрополита Андрея, вважаючи наближення двох українських Церков за Богонатхненну історичну працю всіх керівників наших Церков, але передумовою такого наближення ставив не тільки очищення Української Православної Церкви від московських впливів, але заразом

очищення й Греко-Католицької Церкви від чужих нашурувань - московських і латинських.

Митрополитів Андрея Шептицького та Іларіона Огієнка лучила давня приязнь, щирі відносини, оперті не тільки на словах братньої любові. 1926 року професор Іван Огієнко в одному з листів з Варшави пише: "Високопреосвященний Владико! Занятий викладами в Університеті, не зміг я приїхати до Львова, щоби особисто сердечно подякувати Високопреосвященному Владиці. Як світлий спомин у моїм емігрантським мандрівнім житті назавжди лишиться Ваша горлива батьківська опіка про мою долю, - в той час, коли я чах у вогкій хаті в Винниках, Ви, Високодостойний Владико, самі запропонували мені сухе й світле помешкання у Львові. А ця Ваша поміч дала мені можливість більш продуктивно продовжувати свою наукову діяльність. Ото ж, листом цим щиросердечно дякую за все це Вашій Екселенції. При першім побуті у Львові попильную подякувати особисто.

Прошу Ваших святих Молитов та Владичого Благословення.

З правдивою до Вас пошаною проф. І. Огієнко 19.VI.1926 р., Варшава.

І Митрополит А. Шептицький, і майбутній Митрополит Іларіон прекрасно усвідомлювали значення об'єктивного, неупередженого дослідження історії Української Церкви, її звичаїв, обряду, мови для справи як національної, так і релігійної єдності.

"Ваше Високопреосвященство, Святий Владико, - пише Митрополит А. Шептицький у листі 1942 року. Зворушила мене доброта Вашого Високопреосвященства і цінні праці-письма, які рішають у моїх очах цілковито справу наголосів нашої церковної мови. Дуже правильно Ваше Високопреосвященство називають її староукраїнською мовою : дуже правильно поступають, дозволяючи на Богослужби в тій мові, так як і в народній. Вашому Високопреосвященству певно відомо, що ми, завдяки цілому рядові повільних змін, а в кінці рішення Апостольського Престолу, вернули до обряду початку 17 століття, часів Могили і Рутського. Це по моїй думці, дуже важний крок також і на дорозі до взаємного наближення до всіх православних Церков. Прошу Вашого Високопреосвященства прийняти вискази найвищої пошани з проханням о молитви.

Львів, 21 лютого 1942 р. ✝ Андрей

Професор Д-р Іван Огієнко надсилав свої праці, дослідження з історії Церкви в львівські видання "Богословії", науково-популярні місячники, безпосередньо Митрополитові Андрею Шептицькому для окремих публікацій-монографій, готував доповіді на конференції з питань Церкви.

"Ваша Екселенціє, Високодостойний Владико!

В наступаючім Новім Році сердечно бажаю Вам доброго здоровля та повні сил для Вашої цінної праці на користь Церкві й Народу Українського. Усі ті неприємності, що їх довелося мені пережити, вплинули дуже зле на моє здоровля й відірвали мене від праці. Ось через це, не міг я викінчити свого докладу про евентуальні зміни Богослужебної мови. Сердечно прошу пробачити мені це. Дасть Бог, привернеться мені рівновага духа, і я тоді дороблю те, чого не зробив.

Працюю в Головному Архіві, списав уже трохи актів молдавських, не міг утриматись, бо вони з 15 віку, надзвичайно цікаві своєю українською мовою. А що для Вас цікаве, то це 9 листів Орлика - його листування з Станіславом Опольським, Папою і турецьким султаном. Листи ніде не друковані, списування їх займе досить часу. Переглядаю Литовську Метрику,

- часом попадаються цікаві речі.

Прошу Ваших Святих Молитов - з глибокою до Вас пошаною - проф. Іван Огієнко. 14 січня 1933 р., Варшава.

Звичайно, що не бракувало й неприхильників подібної приязні, не обходилося без виступів, наклепів, таємних і відкритих ворогів обох Церковних діячів, взаємини яких характеризувала глибока пошана один до одного, бажання прийти з допомогою і конкретна допомога у важку годину випробувань Церкви й Українського народу.

З листа Митрополита Андрея Шептицького Президентові Української Національної Ради в Києві Д-ру Миколі Величковському:

"Високоповажний Пане Професор!

Сердечно дякую за лист з 5.III. Вповні погоджуюся з Вашою програмою уникати всього того, що могло б утруднювати співжиття людей різних українських віросповідань. Зі своєї сторони все буду старатися про заховування якнайбільшої гармонії взаємних відносин між нами а православними. Боюся, що є люди, які стараються всіми способами поріжнити нас. Впрочім, апрійорі, можна того очікувати, що москалям і москвофілам порозуміння поміж нами не на руку, а звичайна річ, що москалі тепер називають себе українцями і хотять уходити за патріотів.

... Подібну тенденцію виджу в перекручуванні кожної гадки. І так, наприклад, довідуюся, що я мав образити чи православних, чи самого Архиєпископа Іларіона. Мають бути в обігу копії, може, не вірні, мого листу. А в листі я ставив високо Високопреосвященного Іларіона понад усіх Його попередників, приписував Йому рідні прикмети ума і серця, висказував надію, що буде і зглядом уніатів українців не тільки справедливий, але й зичливий. Як ту гадку могли обернути так, що з неї вийшла образа вельми цінёного мною патріота і ученого, прямо не розумію. Пишу це тому, щоб Ви, Високоповажаний Пане Професоре, не повірили, коли почуєте про цю справу. Холмщан я завсігди любив горячійшою любов'ю патріота, ніж усіх інших українців. Причиною тої любові були страшні переслідування, які перебув той бідний нарід. Переслідування царського уряду в 70-х літах минулого століття потрясали мною, принагідним свідком. Переслідування від польського уряду були для мене повторенням в старості потрясень мого дитинства. Оба ті переслідування були в моїх очах авреолею слави, що окружала холмську землю і ідеалом моїм було любити і уніатів, і православних Холмщини одною всеобнимаючою любов'ю. Я майже завидував Високопреосвященному Іларіонові, що міг той бідний нарід уважати за свій і любити та обнимати, піддержувати традиції і уніатської, і православної Холмщини. Звідси і моя надія, яку я покладав на Нього. Якщо я Його образив, я готов 100 разів перепросити, але що скажу? "Перепрошую за те, що Вас ставляв високо понад всіми Вашими Ровесниками? Що надіявся на Вас не тільки справедливости, але й зичливости для всіх українців без різниці віроісповідання?"

Як свідчать документи, збережене листування обох митрополитів, не завжди мали успіх намагання перешкоди так потрібному для Української Церкви й Українського Народу спілкуванню Його Провідників, не завжди досягали цілі наклепи, спроби посіяти недовіру між Ними, не допустити до взаємного пізнання, наближення й майбутнього можливого об'єднання Української Церкви.

Далі буде.

"ХТО НАЙБІЛЬШИЙ У НЕБЕСНІМ ЦАРСТВІ"

Мт. 18.1

Пише св. Іван Богослов "бо Бог - любов" (1 Ів. 4, 8). Це означає, що Він любить все, що створив своєю всемогутньою рукою. А оскільки вершком Божого творіння є людина, то найбільше із всіх сотворінь Він любить людину: тому, що вона створена на Його образ і подобу. Найбільше цю Божу Любов об'явив-відкрив нам наш Господь- Ісус Христос. Він нікого не відкидав, навіть до найбільших грішників мав велике милосердя; особливо любив Ісус малих, невинних діточок. Тому так гостро Він картав людей:"А хто спокусить одного з тих малих, що вірують у мене, такому було б ліпше, якби млинове жорно повішено на шию, і він був утоплений у глибині моря" (Мт. 18,6) Малу дитину ставить Христос як приклад для наслідування: "Якщо не навернетеся і не станете, як діти, не зможете ввійти до Царства Небесного".

Ось чому і "Місіонар" Пресвятого Серця Христового завжди в минулому присвячував багато часу і праці доброму вихованню дітей.

Цю роботу хотіли б ми продовжувати і в майбутньому. На сторінках "Місіонара" писатимемо про добрих дітей, про їхнє життя, заняття і працю, про їхню участь у церковному житті.

Великою втіхою для "Місіонаря" було б, якщо б самі діти заповняли цю сторінку своєю рукою, тобто, просимо всіх діточок, які будуть читати "Місіонара", присилати до редації свої враження, переживання, роздуми, релігійні віршики, пісні, різні цікаві оповідання чи пригоди, малюнки. Тому в цій сторінці для дітей хочу розповісти всім малим читачам "Місіонаря" про Марійський гурток дітей Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії з Церкви св. Онуфрія у Львові.

5 травня 1991 року на перші установчі збори зібрались майбутні члени - 17 осіб. 15 червня в день Співстраждання Пр. Богородиці відбулась урочиста посвята перших членів під опіку Матері Божої. Чому ми вибрали цей день? Щоб у сумне свято Пречистої посвятою розвеселити Її тугу і смуток, який іде від своїх недобрих дітей, і зробити приречення - завжди любити Її. Наша Марійська дружина почала швидко зростати духовно і чисельно, бо вже тепер, за рік свого існування, нараховує близько 150 членів.

Діти з Марійського гуртка стараються завжди бути добрими і чесними в поведінці, всі свої молитви відмовляють побожно, кожного місяця приступають до Св. Сповіді і Причастя, щонеділі, а часто і в будень беруть участь у Св. Літургії, Хресній дорозі, відмовляють вервицю, акафісти і молебні.

Перед кожною першою п'ятницею місяця в церкві відбувається цілонічна адорація Найсвятіших Тайн, багато членів із Марійського гуртка свято і побожно перебувають цілу ніч на молитві.

Люблять наші діти повеселитись і добре відпочити. Цікавою була поїздка в серпні до Крехівського монастиря оо. Василіян. Після молитви і гимну до Матері Божої в Церкві Св. Миколая всі поспішили до джерела з чудотворною водою, погуляли в лісті, послухали співу пташок і самі поспівали для Господа своїми дзвінкими невинними голосочками. Потім всі діти з ієромонахом пройшли Хресною дорогою, розважали про терпіння Христа і Співтерплячої Матері Божої. По цій Хресній дорозі в кожну останню неділю місяця проходять тисячі паломників з навколишніх і подальших сіл та міст, набираючися сил для несення власних хрестів у мандрівці до Небесної Батьківщини.

На своїх щомісячних зібраннях діти багато моляться, беруть активну участь у різних побожних працях; організовують виставки на кращі малюнки, вірші. На Різдво Христове приготували для маленького Ісуса цікавий вертеп.

Марійська дружина має свій хор і музичну оркестру, які готують свій наступний виступ в іншому великому відпустовому місці - Гошеві.

о. Йосиф Будай, ЧСВВ

Марійська дружина зі своїм провідником о. Йосифом Будайом, ЧСВВ.

ПІСНЯ ДО МАТЕРІ БОЖОЇ СТРАДЕЦЬКОЇ

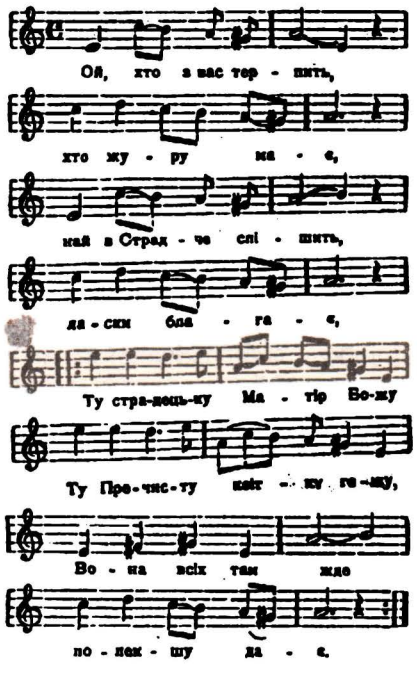

Ой, хто з вас терпить, хто журу має
Най в Страдче спішить, ласки благає
Ту Страдецьку Матір Божу
Ту Пречисту Квітку гожу, -
Вона всіх там жде,
Полекшу дає.

Хто хворий - слабий, того лікує,
Хто бідний, сумний - жаль його чує, -
Хто в нещастю упадає
Тому щиро помагає,
Мати на горі, У Страдчі, в селі.

Ой, раз татари на село напали,
Святий монастир тут сплюндрували,
Ченців Божих повбивали,
Усіх людей скатували,
Ті бісурмани,
Люті погани!

То Мати Божа, зірничка гожа,
Стала на горі в великій журі
Щирі сльози проливала,
На побитих споглядала,
Душі зібрала,
У рай повела.

Повела Вона їх стежечками
Попід земельку та печерами,
Аж у Київ, в Україну
У Софійськую Святиню,
З душами прийшла
І так сказала:

Ви душі чесні, ви душі праві,
За рідну віру згинули в славі,
Зате я вам рай зготую
І ваш нарід порятую,
В важкій потребі
Поміч дам з неба

Злинули душі в небо, до раю,
А Божа Мати по рідним краю
Ходить далі і зітхає,
Слушного часу чекає,
Щоб нам помогти,
Від горя спасти.

О, Пресвятая Страдецька Мати,
Зволь нам в потребі руку подати, -
Покріпи нас і спаси нас,
І до щастя поведи нас,
Нашу родину -
Всю Україну!

МИ-БО СПІВРОБІТНИКИ БОЖІ...

Вже більше, ніж півроку існує у Львові Богословський Ліцей. "Напевно, важко потрапити туди", - скажете ви. Ні. Треба тільки хотіти і вірити! Хотіти підняти з колін духовне становище України і вірити, покладатись на Бога, працювати та вчитись. Вчитись, щоб передати цю науку іншим. А наука непроста, бо це СЛОВО БОЖЕ!

Вся інтелігенція зосередила свою увагу на цьому Греко-Католилцькому Ліцеї ім. А. Шептицького, де зібралась молодь віком 14-18 років. З великим задоволенням працюють тут викладачі, адже вони перейшли на нову методику викладання своїх лекцій.

Не з меншою радістю і зацікавленістю слухають учні Божої науки, з якою перший раз зустрілись за стільки років навчання в школі. А говорить Господь до своїх дочок і синів через уста отців-студитів, зокрема о. Йосифа - Духовного провідника ліцею, та викладачів Львівської УГК семінарії. Із семінарії отці з радістю спішать до ліцею, бо знають, що їх вже там виглядають майже півтора сотні пар очей. І кожний спраглий Божого Слова.

Не можна оминути і директора цього Богословського закладу - п. Марію Кобилецьку, яка багато сил віддає, щоб ліцей стояв на рівні з подібними до нього установами. Духовні наставники, сестри-монахині прищеплюють велику любов до нашої Церкви та рідного краю своїм вихованцям. Нелегко було на перших порах, але хто - з Богом, для того великі проблеми стають малими.

А все це можна назвати одним словом: ПОКЛИКАННЯ. Покликання працювати і вчитися для свого народу, як учителів так і учнів. Нехай і не кожний стане священиком, монахом чи монахинею, але прикладом християнського життя буде проповідувати науку Христа. Де б то не було, на якім місці праці - завжди з уст ліцеїстів буде лунати Слово Господнє. "Мибо співробітники Божі. Ви - Божа нива, БОжа будівля...Нехай же кожний вважає, як він будує. Іншої-бо основи ніхто не може покласти, крім покладеної, і ця основа - Ісус Христос" (1 до Кор. 3,9-11). Отож, вчіться, щоб збудувати сильну морально і духовно державу. Тоді і послідовникам не буде прикро за вас.

Тож будьте, юнаки і юначки, у Бозі єдині, терпеливі один одному, плекайте заповідану Христом, ближню любов, щоб передати її іншим. Будьте мужні і стійкі. Нехай щастить Вам на нелегкій дорозі! Нехай Господь милосердний зішле всі ласки на Вас, а ПРечила Діва не опускає зі своєї опіки!

З архіву о. Маркіяна Когута, ЧСВВ.

НАВЧАЮТЬСЯ СЕСТРИ

Минулого 1991 року при Ів.-Франківському теологічно-катехитичному духовному інституті УГКЦ відкрився катехитично-педагогічний факультет, де навчаються Сестри різних Згромаджень, а саме:

Сестри Василіянки, Сестри Служебниці НДМ, Сестри св. Йосифа, Сестри Пресвятої Родини, Сестри Мироносиці, Сестри Пресвятої Євхаристії, Сестри Непорочного Серця Марії, кандидатки до Сестер ЧНІ і до інших Згромаджень і Чинів.

Сестри студіюють такі предмети:

апологетику, катехизм, латинську мову, філософію, історію Вселенської Церкви, біблійну історію Старого і Нового Завіту, педагогіку, літургічний спів. Ці предмети викладають Владики, отці-професори, професори з різних інститутів. У процесі навчання будуть додаватися ще інші дисципліни.

Термін навчання в духовному інституті - п'ять років. Після закінчення Сестри можуть займатися викладацькою роботою чи продовжувати навчання в теологічних університетах Європи.

ВАСИЛІЯНСЬКИЙ МОНАСТИР У ПІДГІРЦЯХ

Після жорстокого переслідування Греко-католицької Церкви на Україні, вже на самих початках легалізації, 19 листопада 1989 р. вперше перед дверями Церкви в Підгірцях о. Володимир Палчинський, ЧСВВ ігумен Золочівського монастиря відправив Молебен до Серця Христового. Перша Служба Божа після переслідування відбулась у церкві 24.12.1989 р. До церкви було повернено чудотворний образ Матері Божої, який зберігав Піган Михайло, корону з чудотворного образу зберегла п. Вільчинська Софія. З 1990 р. монастирську церкву очолив о. Павло Яхимець, ЧСВВ, який згуртував навколо себе вірних і провів катехизацію дітей та молоді. Цього ж року люди своїми силами зробили зовнішній ремонт церкви і покрівлі. Влітку 1991 р. розпочали внутрішній ремонт, який закінчили перед празником Преображення Господнього.

31 травня 1991 р. до монастиря приїхали: о. Дам'ян Кастран ЧСВВ та Брат Іларіон, ЧСВВ, які розпочали монаше життя в одній невеличкій келії монастиря. На початку серпня було повернено монастирський будинок, який має 10 келій. Відразу розпочався капітальний ремонт приміщення монастиря, бо ця будівля знаходилася в занедбаному стані і там був корпус туберкульозного санаторію.

В серпні 1991 р. відбулося заснування Марійської дружини в с. Підгірцях і перше прийняття в Членство Дружини біля 40 дітей. В першу п'ятницю березня 1992 р. в с. Підгірцях було відновлено діяльність Апостольства Молитви.

Вперше за коротку легальну діяльність Церкви, на Великодні свята 1992 -го проводилися гагілки.

Недавно до монастирської церкви повернено старовинний світильник - центральний павук, виготовлений в Австрії, який знаходився в Олеському музеї є надія на скоре повернення образу Благовіщення Матері Божої, який є власністю монашого Чину ОО. Василіян.

о. Дам'ян Кастран, ЧСВВ
Настоятель монастиря в с. Підгірці.

УКРАЇНСЬКИЙ ЮНАЧЕ!

Коли почуєш у своєму серці поклик: "Ходи за мною" - піди найперше та подивися до новіціяту ОО. Василіян у Крехові й побачиш, як виглядає життя з Ісусом Христом. Якщо тобі це сподобається і відчуєш, що там твоє місце, тоді зможеш йти далі дорогою монашого життя до досконалості.

Ставши Василіянином, зможеш бути:

Священиком: душпастирем, місіонером, редактором, професором, письменником, сповідником, проповідником.

Братом-монахом: іконописцем, літописцем, катехитом, проповідником, кухарем, шевцем, кравцем, столяром, різьбярем, друкарем, рільником.

Наша адреса:
292331, Львівська обл., Жовківський р-н, с. Крехів
Монастир св. Миколая

РАДІО ВАТИКАН УКРАЇНСЬКОЮ...

Щонеділі та у врочисті свята:

Свята Літургія в українському обряді, молебні, акафісти та інші богослуження;

Щоденно:

Повчання, діяльність та апостольські подорожі Папи;
Повідомлення про діяльність Апостолькької Столиці;
Новини з католицького світу;
Історія української Церкви;
Катехитичні повчання;
Репортажі, інтерв'ю, роздуми, коментарі та бесіди на релігійні, історичні, культурні теми;
Огляди подій українського церковного життя.

РОЗКЛАД ТА ЧАСТОТИ ПЕРЕДАЧ:

Київський час	Хвилі та відповідні частоти Українська Свята Літургія
Щоденно:	
07.15	41 м - 7.250 кГц 31 м - 9.755 кГц 25 м - 11.740 кГц
21.30	49 м - 6.185 кГц 31 м - 9.755 кГц 25 м - 11.715 кГц 186 м - 1.611 кГц
Щонеділі:	
10.15	31 м.- 9.250 кГц 25 м.- 11.715 кГц 19 м.- 15.125 кГц 186 м.- 1.611 кГц

МІСІОНАР
ПРЕСВЯТОГО ЮСУСОВОГО СЕРЦЯ

Український католицький місячник

Видають ОО. Василіяни

Редколегія:

о. Теодозій Янків, ЧСВВ (головний редактор)
о. Йосафат Глуховецький, ЧСВВ (співредактор).

о. Дам'ян Богун, ЧСВВ,
о. Маркіян Когут, ЧСВВ
о. Григорій Планчак, ЧСВВ

У праці над номером допомагали:

Мар'ян Лозинський,
Михайло Присяжний,
Ольга Федик.

Адреса редакції:

м. Львів, 290019
вул. Б. Хмельницького, 36
Святоонуфріївський монастир оо. Василіян
тел. 72-95-69.

Реєстраційне свідоцтво ЛВ - № 122

Підп. до друку 01.07.92. Формат 70x100/16. Друк офс. Папір письм. № 1. Ум. друк. арк. 5.2. Тираж 10000. Зам. 1455.

Віддруковано з готових діапозитивів у Жовківській книжковій друкарні. 292310. Жовква, Львівської обл., вул. Василіанська, 8.

ЗМІСТ

Наміреня Апостольства молитви на червень 2, 7
о. Тарасій Олійник, ЧСВВ
Дослідження самих себе, чи ви у вірі 3-7
Владика Інокентій Лотоцький
Василіяни - Василіянки 8-9
о. Дам'ян Богун, ЧСВВ
Бог - наш отець 9-10
о. Василь Дрібненький, ЧСВВ
Дзеркало, Сніг 11-12
о. Діонісій Ляхович, ЧСВВ
Християнський Рим. Катакомби 13-14
о. Йосафат Глуховецький, ЧСВВ
Серед чудесних квітів 15-16
о. Ігнатій Т. Янтух, ЧСВВ
Свята княгиня Ольга 17
о. Ю. Я. Катрій, ЧСВВ
Свято-Рождественський монастир у Жовкві 18-19
(фоторепортаж)
Про українську ікону 20-22
Дмитро Степовик, д-р мистецтвознавства
І світла дорога з кусочками темного хліба 23-26
Роман Брезіцький
З думою про церкву Божу і церкву Українську 27-29
Оксана Гайова
Хто найбільший у Небеснім царстві 30-31
о. Йосиф Будай, ЧСВВ
З церковного пісенника 32
Інформаційна мозаїка 33-34

● Передруки і переклади дозволені за поданням джерела. Статті з поданими іменами авторів не конче висловлюють погляди редакції.

● Редакція застерігає собі право виправляти мову і скорочувати надіслані матеріали.